

Bakonyszücsi németek esküvői szokásai

(részlet Holczinger Szandra szakdolgozatából)

Bakonyszücs/Sitsch Pápától húsz km-re fekszik, ott, ahol az Északi-Bakony lankái belesimulnak a Kisalföldre. Közeliében található a Bakony legmagasabb pontja a 709 m magas *Kőrös-hegy*, oldalában a kedvelt kirándulóhellyel, az *Odvaskő-barlanggal*. A település elnevezése egyes feltételezések szerint magából a nemzetség névből származik, más kutatások a szücsmesterségre vezetik vissza. A legenda szerint egy *Bakonykoppányon* élő szücsmester átköltözött a szomszédos területre, így a falu lakói azt mondták: „*Megyünk a szücshez.*” A község első írásos említése 1249-ből maradt fenn, ekkor *Swich* néven jegyezték fel. Bakonyszücs feltehetően a honfoglalás kora óta lakott hely. Területén előbb krakkói várjobbágyok éltek, majd a bakonybéli apátság tulajdonába került. Ezt követően az ugodi birodalom része lett. A XV. századtól a bakonybéli egyházbíró lakhelye volt. A török hódoltság idején a falu elnéptelenedett és 1544-től pusztaként jegyezték fel. A XVIII. században az Esterházyak birtokába került a terület. Ők népesítették be a falut 1736-37-ben német ajkú – bajor, württembergi, osztrák, morva és cseh területről származó telepésekkel, akik szabad menetelt és háromévi adómentességet kaptak. Huszonhat évvel később, 1762. március 6-án a faluban 37 ház esett pusztító tűzvész áldozatául. Ezt az alkalmat az idős emberek még ma is emlegetik. Az itt élők évszázadokon át földművelésből éltek, de sokaknak biztosított megélhetést a XIX. század közepéig működő, vörös márványt adó kőbánya is. A bányából kitermelt márványból készültek a bakonyszücsi templom oszlopai és a pápai Esterházy-kastélyt őrző oroszlanok. A második világháború után a lakosság több mint egyharmadát kitelepítették Németországba. Felejthetetlen, szomorú napok voltak, ahogy *Maár János*, bakonyszücsi esperes naplójában olvasható:

„December: Kitétek a községházán az új kitelepítési listát. Sok ember nézte elkeseredve, sokan sírtak. Majd megmondták az illetékeseknek, hogy készüljenek a költözködéssre.”

„1948 február 3. : Borongós február 3-át mutatott a naptár. Szomorú menet indult kocsikkal Franciavágásra. Elkezdődött a kitelepítés Németországba. Közel húsz családra várt ez a megpróbáltatás. Csak a legszükségesebb dolgait viheték magukkal. Sírt a falu. Ki szomszédját, barátját, ismerősét, ki közeli hozzátartozóját sajnálta, siratta. Hisz a faluban mindenki ismert mindenkit. Csaknem kétszáz éve volt, hogy idefogadták őket, s most el kellett hagyniuk az otthonuknak hitt hazát.”

A kitelepítettek helyett pedig ugyancsak szülőföldjüket veszített Garam-vidéki magyarok találtak itt otthonra. A községi tanácsok idején az *Ugod* szék-

Régi képeslap Bakonyszücsről

helyű közös tanácshoz tartozott a falu másik négy településsel együtt. Majd 1990-ben önállóvá lett és Bakonykoppánnyal hozott létre körjegyzőséget. 2007 áprilisában pedig Ugod községhez csatlakozott mindkét falu. A rendszerváltás után jelentős beruházások valósultak meg a községben, komfortosabbá, szebbé téve az itt élők mindennapjait: 1991-ben befejeződött a vezeték ivóvízellátás kiépítése és az önkormányzat nyolcosztályos általános iskolát alapított Bakonykoppánnyal közösen. Építettek tornatermet, portalanították az utakat, kiépült a telefon- és gázhálózat, és felújították a kálváriát. A legutóbbi években is sikerült megvalósítani az önkormányzatnak néhány fejlesztési tervet az egyre nehezebb gazdasági helyzet ellenére. Az elmúlt években készült el a temető és halottasház, az önkormányzat épületének felújítása illetve az orvosi rendelő, mely már uniós előírások alapján működik. Bakonyszücsön az intézményi ellátottság szerény. Az általános iskolát 2001-ben zárták be a csökkenő gyermeklétszám miatt, azóta az ugodi intézmény fogadja a gyermekeket. A kicsik pedig a szomszédos Bakonykoppányra járnak óvodába. A körülbelül 300 lakosú kistelepülésen az alapellátásról a polgármesteri hivatal, a kultúrház, könyvtár, tornacsarnok, az orvosi és védőnői szolgálat, valamint a kereskedelmi és vendéglátó egységek gondoskodnak, és nagy segítséget jelent az itt élők számára a falugondnoki szolgálat működése.

Bakonyszücs életében fontos szerepet játszik a *Daganatos Betegek Rehabilitációs Lelki Otthona*, melynek fenntartója a veszprémi Római Katolikus Érsekség, s mely az egykori plébániaházban kezdte meg működését. Az intézmény 1989-ben alakult, Dr. Bakos Tóth Márta alapította. Először csak nyáron működött, daganatos gyerekek számára, mára ez kibővült felnőtt, illetve transzplantált betegekkel. Heti váltással tartózkodnak itt a csoportok, vannak újak, de visszatérők is. Itt igazán mind érezhetik azt, hogy van élet betegség után is. Az otthon ma már két másik lakóépülettel, és játszótérrel bővült. A Daganatos Betegek Rehabilitációs Lelki Otthona mára országszerte ismertté tette a kis települést.

Múltidéző esküvői szokások és néphagyományok Bakonyszücsön/Sitsch

A régi idők gyermekeinek sokkal hamarabb kellett felnőniük, mint ma. Múltbéli szokás szerint a szülők döntöttek arról, hogy gyermekük milyen szakmát válasszon, mikor és kivel házasodjon. Bakonyszücsön/Sitsch általában a szülők választották ki gyermeküknek a jövődöbéli férjet illetve feleséget. Gyakran távoli rokonok mellett döntöttek, hogy a földek és a vagyon egyben maradjon. Fontos volt az anyagi jólét és mindemellett a család erkölcsi jó híre is. A nagymamám, Gizella Scheibelhoffer (1933-) mesélte, hogy a nagypapjának Ludwig Scheibelhoffernek (1879-1953) csak lány unokái voltak, így a fiatal falusi legényeknek előszeretettel osztott tanácsokat. Ilyen tanács volt többek között a következő is: „*Aki szegényen nősül, az szegény marad, amíg él!*” (*Te wos oam heirat, te pleipt oam pis a lept*).

A szülői házat az elsőszülött fiú örökölte, a többi gyermeknek házassága után el kellett költöznie otthonról. Nekik csak egy csekély rész jutott a családi örökségből (*Familienerbe/Iem*). A szülők abban az időben anyagilag nem tudták támogatni az összes gyermeküket. A lánytestvéreket születési sorrend-

ben adták férjhez, először a legidősebbnek, végül a legkisebbnek kötötték be a fejét. A lányok a házasságba örökség helyett az „*Ausstaffierung-ot*” (*Stafierung*) vitték magukkal. Az „*Ausstaffierung*” egy gyűjtemény volt, melyet a lányok már kiskoruktól fogva egy faládába gyűjtöttek. A benne lévő dolgokat általában maguk varrták vagy kötötték: párnák, takarók, asztalterítők, ágytakarók, törölközők, néha evőeszközök is kerültek a kelengyelárába (*Aussteuerkiste/Stafierungkistön*). A lányok régen általában 15 és 18 éves kor között, míg a fiúk 20 éves kortól házasodtak, de voltak olyan családok, akiknél ez másképpen alakult. Szücsön az esküvő ünnepe hasonlóképpen zajlott, mint a környező németnyelvű falvakban.

Eljegyzés (Verlobung/ Handpikéen)

Miután a fiú és a lány szülei egymás között megbeszélték, hogy a fiatalok egymáséi lesznek, gyakran összejárt a két család. Először a fiú és szülei vacsoráztak a lányos háznál, majd fordítva. A fiatalok igyekeztek elfogadni a szülők döntését, beleszólásuk nem volt az eseményekbe. Sok fiatal kínzott a szerelmi bánat. A II. világháború kitörése nagyban befolyásolta az emberek életét, így kihatással volt a szokások és ünnepek lefolyására, így az esküvőre is. A háború (*Krieg/Griach*) idején a lányok nem akartak férjhez menni, mert nagy volt az esélye annak, hogy özvegyek (*Witwe/Widfrau*) maradnak. Szücsön még olyan is előfordult, hogy egy fiatal pár telefonon keresztül házasodott, mert a fiú katonaként (*Soldat/Sojdot*) szolgált a hadseregben (*Militär/Mülitea*).

Az eljegyzés szűk családi körben zajlott, csak a szülők és a gyerekek voltak jelen. A fiú és szülei elmentek a lányos házhoz, ahol a fiú édesapja kérte meg a lány kezét. Régen nem volt eljegyzési gyűrű, sőt még a karikagyűrű (*Fingerring/Ehringl*) is ritkaságnak számított.

Ha a szülőknek vagy közeli rokonoknak volt karikagyűrűjük, azt kérték kölcsön az esküvői szer-

Harmonikás (Akkordeonspieler/te wos te Harmanie zad) – Joseph Kádi

A családi fotón üknagyszülőim: Ludwig Scheibelhoffer feleségével és fiaival 1909 (a kisebbik fiú a dédapapám)

Cimbalmos (Zimbalspieler/te wos mit ta Cimpaj spüd) – Antal Mádli

Gizella Scheibelhoffer
(balra – a nagymamám)
és Mária Scheibelhoffer

tartásra. Azt mondták akkoriban, hogy a lánynak a kapáláshoz (Hacken/*Hau*), a fiúnak a kétkezi munkához főlöseges az ékszer, úgyis csak zavarná őket a tevékenységben. Az volt a fontos, hogy az esketéshez legyen gyűrű. Később Pápán vették az arany karikagyűrűket, de azt csak kevesen engedhették meg maguknak, így a legtöbbször réz (Kupfer/*Kupfa*) és ezüst (Silber/*Süva*) gyűrűt hordtak. Csak az 1950-es évek végén vált divattá a napjainkban ismert eljegyzési gyűrű.

Az eljegyzést a legtöbb esetben vasárnap tartották, melyet mindig ünnepi vacsora követett. Sült hús, egy üveg bor és sütemény került ekkor az asztalra. Vacsora közben megbeszélte a két család, hogy mikor legyen az esküvő és egyeztették a fontosabb teendőket. A böjti időszak (Fastenzeit/*Fostzeit*) miatt farsangkor (Faschingszeit/*Foschingzeit*) tartották a legtöbb lakodalmat. Ahol nagy volt a család és a rokonság, ott nagy lakodalmat kellett tartani.

Esküvői előkészületek (Hochzeitsvorbereitungen)

Mivel az eljegyzés és a lakodalom között általában egy hónap telt el, gyorsan nekiláttak az előkészületeknek. Először a papot (Pfarrer/*Pfoara*) kereste fel a fiatal pár, bejelentkeztek nála és megbeszélték az esketés időpontját. Ezután a pap három vasárnapon keresztül hirdette a szentmisén, hogy a pár összeházasodik. Ekkor elmondta a neveket és az esküvő pontos időpontját, illetve felhívta a figyelmet arra, hogy ha bárki bármiféle kifogást talál a házasság ellen, szóljon, vagy hallgasson örökre.

A vőlegény (Bräutigam/*Projdigam*) adta a bort és fizette a zenészeket, így feladatai közé tartozott a zenekar felkérése és kiválasztása. Szücsön/*Sitsch* egy alkalmi zenekar állt össze az ilyen eseményekre a falu legényeiből. A zenekar összetétele egyszerű volt, harmonikán (Knopfkakordeon/*Harmanie*), cimbalmon (Zimbel/*Zimpaj*) és fúvós hangszereken játszottak a zenészek. Bálókból és zenés-táncos mulatóságokról vált ismertté akkoriban egy romazenekar a környékről, akik szintén muzsikáltak lakodalmakon. Az ő repertoárjukban is megtalálhatóak voltak a magyarországi német dalok, keringők (Walzer/*Wischadi*), polkák (Polka/*Hupfadi*), nóták, melyekkel jó hangulatot teremtettek. A vőlegény feladata volt szintén, hogy felkérje a vőfélyeit (Brautführer/*Jung-*

ső), akik még nem nős legények voltak. Ha a vőlegénynek volt fiútestvére (Bruder/*Prujda*), ő töltötte be az első vőfély szerepét, mely nagy megtiszteltetésnek bizonyult. A többi vőfély rokonok és barátok sorából került ki.

A menyasszony (Braut/*Praud*) akárcsak a vőlegény, szintúgy felkérte a koszorúslányokat (Brautjungfern/*Granzlmeinsch*), akik csak hajdon lányok lehettek. Ha volt lánytestvére (Schwester/*Schwesta*) a menyasszonynak, ő lett az első koszorúslány, ha nem, akkor unokatestvért vagy barátnőt választott erre a feladatra. Nagy dicsőség volt első koszorúslánynak lenni, hiszen a menetben ő kíserte a templomig a vőlegényt. A koszorúslányok felkérésüket követően elindultak gyűjtőútjukra, ugyanis össze kellett gyűjteni a tányérokat (Teller/*Schisseln*), edényeket (Töpfe/*Hewan*), poharakat (Gläser/*Glasln*), evőeszközöket (Essbesteck/*Esszeig*) a lakodalomra. Akadt olyan lakodalom, ahol minden vendég maga vitte a tányérját, hiszen régen egyik házban sem volt ekkora eseményekre elegendő étkezés és evőeszköz. Természetesen a tanukat (Trauzeugen/*Zojng*) is fel kellett kérni, akik általában a házasulandók keresztapjai (Patenväter/*Ked*) voltak.

Az esküvői ruhák, kiváltképpen a menyasszonyi ruha (Brautkleid/*Praudkil*) elkészítése is az előkészületekhez tartozott. Régen a menyasszony feketében ment férjhez. A menyasszonyi ruhát a falu varrónője (Näherin/*Nodarin*), olykor édesanyja, vagy nagymamája varrta. Ez a ruha hasonlított az ünnepi viselethez, gondosan díszített, szebb és drágább anyagból készült. Részei: 3-4 alsószoknya (Unterröcke/*Untakil*), fekete felsőszoknya (Oberrock/*Owakil*), fekete kötény (Schürze/*Fieta*), felsőrész (Oberteil/*Owatai*), bőr pántos cipő (Schnallenschuhe/*Spanglschuj*). Régen nem hordtak fátylat (Schleier/*Schloa*), a menyasszonyi haját aprólékosan befonták és kontyszerűen hátrátűzték, fejét rozmarinkoszorú (Rosmarinkranz/*Rosmaringranzl*) díszítette. A menyasszonyi csokor (Brautstrauß/*Praudschipa*) sem volt ismert akkoriban, csak az 1950-es évektől tartott a menyasszonyi viaszvirágokból készült csokrot a kezében. A vőlegény viselete sokkal egyszerűbb volt. Részei: fekete csizmanadrág, fehér ing, fekete zakó, csizma, kalap. Később a férfiak már öltönyben esküdtek. A vőlegény zakójára, a szíve fölé rozmarinkokrétát tűztek. A vőfélyek viselete szinte megegyezett a vőlegényével. A koszorúslányok sötét, díszekkel teli viseletet hordtak, fejükön nem volt kendő (Kopftücher/*Tiechl*), hajuk fejük köré volt fonva. A násznép (Hochzeitsgäste/*Mojzaidkest*) ünnepi viseletbe öltözött. A férfiak kalapot viseltek, melyet a templomban levettek a fejükről.

A lakodalmi menü (Hochzeitsmenu/*Mojzaidessn*) összeállítása az édesanyák feladata volt, ők kérték fel az asszonyokat, rokonokat a faluból, hogy segítsenek a sütés-főzésben. Már egy héttel a lakodalom előtt elkezdtek sütni a puszedit (Busserl/*Pusal*), diós kiflit (Nusskipferl/*Nusskipfa*), fánkot (Krapfen/*Kropfa*) és kuglófokat (Gugelhupf/*Kuglhupf*), melyek-

ből olykor 20 darabot is sütöttek. Mivel ilyen nagy mennyiségről volt szó, a szomszédban és a szembe szomszédnál is befűtötték a kemencéket (Öfen/*Pohowan*), mindenütt sütötték a süteményeket. Szokás volt a lakodalom végén kuglófot csomagolni a vendégeknek. Az esküvő előtt 2-3 nappal a fiús és lányos háznál is disznót vágtak (Schweinschlachten/*Saustecha*). A levágott disznók száma a vendégek számától is függött. A disznóvágást a baromfivágás követte, általában 15-20 tyúkot vágtak az asszonyok.

A lakodalmat általában a lányos háznál tartották. Az első és a hátsó szobában is asztalokat helyeztek el U-alakban. Ahol kevesebb vendég volt, ott az egyik szobában táncoltak, a másikban a vacsorát szolgálták fel.

Esküvő (Hochzeit/Mojzeid 'Mahlzeit')

Az esküvőket keddi (Dienstag/*Iritoch*), ritka esetben szerdai (Mittwoch/*Midwoch*) napokra szervezték, így a vasárnapi szentmisére mindenki gondtalanul el tudott menni. A násznép főként a családból, rokonokból, barátokból, szomszédokból állt, szinte az egész falu hivatalos volt erre az eseményre, melyen természetesen a papot is vendégül látták.

Az esküvő napján az asszonyok már 5 órakor sürgöttek a konyhában. Már hajnalban feltették főni a húsleves (Fleischsuppe/*Fleischsuppn*), a kemencék pedig tele voltak mindenféle hússal. Minden reggel 7-kor kezdődött a mise a templomban. Ezen a napon a jegyespár mise előtt meggyónt, majd a mise keretein belül megáldoztatta őket a pap. A misén a két keresztapa, mint tanúk részt vettek, mert a ceremónia után egyenesen a polgári esküvő következett a tanácsházban. Ott az írnok (Schreiber/*Notari*) összeadta a párt a két tanú jelenlétében és beírta a neveket a jegyzőkönyvbe. A fiatal feleség neve ekkor módosult, férje nevét vette fel, pl: Holczinger Gyuláné, Scheibelhoffer Lajosné. A polgári esküvőn a menyasszony egyszerű fekete viseletben, a vőlegény a vasárnapi ünnepi viseletben (Sonntagstracht) volt. A polgári esketés után mindenki hazament és gyorsan megebédelt, hiszen ebéd után már készülődni kellett a templomi esküvőre. A templomi szertartásra általában délután kettő vagy három órakor került sor, mert télen (Winter/*Winta*) hamar sötétedett. Miközben a menyasszony felöltözött, rokonai már gyülekeztek a háznál, akiket kuglóffal és borral kínáltak. A vőlegény házáznál is gyűlt a tömeg, várakozás alatt süteményeket, bort fogyasztott a rokonság. Amikor mindenki megérkezett a fiús házhoz, elindult a menet a menyasszonyt kikérni (die Braut herauszubitten/*te Praud ausapiken*).

Elöl ment a vőlegény, őt kísérte a zenekar, mögöttük a vőfélyek jöttek. A vőfélyek útközben hangosan énekeltek, hujjogattak, és borral kínálták az utcán összegyűlt falunépet. Lakodalomkor a faluban mindenki kiült a házak elé a padokra (Bänken/*Peing*), vagy az út szélére álltak, hogy megnézzék, megcsodálhassák a menyasszonyt és az esküvői menetet

(Hochzeitsumzug/*Mojzaidkang*). Az esküvői menetben a vőfélyeket követte a keresztapa, majd a fiatal rokonok, az idősek és a sort a vőlegény szülei zárták. A lányos háznál az első vőfély engedélyt kért arra, hogy bemehessen a fiús háztól megérkezett menet. Ha az apa engedélyt adott, kinyitotta a kaput (Tor/*Toa*) és bejöhettek a menet. Az udvarban a koszorúslányok már sorban álltak és fogadták a vendégeket. Ekkor az apa átadta lányát és a lány búcsút vett szüleitől, melyek megható pillanatok voltak. Ezután minden vőfély választott magának egy koszorúslányt, párba álltak és a keresztanyák (Patenmütter/*Koln*) segítségével kialakult az esküvői menet, melynek szigorú rendje volt.

A templomhoz vezető menetben elől a két tanú, mögöttük a menyasszony az első vőfélyel, majd a vőlegény az első koszorúslánnyal ment, őket követték a gyerekek, a koszorúslányok és a vőfélyek párban, utánuk a zenekar, majd a fiatalok, idősebbek és leghátul a vőlegény szülei, végül a menyasszony szülei mentek.

Mire a templomhoz odaértek már néhány falubeli bent ült a padokban. A vendégek a templomban érkezési sorrendben foglalták el a helyüket. A jegyespár középen, az oltár (Altar/*Ojtoa*) előtt állt, tőlük jobbra és balra a tanúk helyezkedtek el. Csak sokkal később vált szokássá, hogy a szülők és a közeli hozzátartozók az első padokba ültek. A zenekar a templomi szertartást alatt kint, a templom előtt várakozott. Az esketés alatt a kántor (Kantor/*Schomaster*) orgonált, vagy a hívők énekeltek zenei kíséret nélkül.

A szertartás elején miután a pap beszédet mondott, a jegyespár átnyújtotta a házassági beleegyezést, melyet a polgári esküvőkor kaptak, majd elkezdődött az esketés (Trauung/*Zamkebing*). A ceremónia közben a következő hangzott el:

Pap a vőlegényhez: *Nyilatkozzál az Isten és az Anyaszentegyház színe előtt. Akarod-e az itt jelenlévő xy-t feleségül venni?*

Vőlegény: *Akarom.*

Pap a menyasszonyhoz: *Akarsz-e az itt jelenlévő xy-hoz feleségül menni?*

Menyasszony: *Akarok.*

Ezután a házasulandók magyar szokás szerint külön-külön a feszületre tett kézzel elmondták a „Házassági esküt” (Hochzeitsschwur/*Mojzaidschwuan*). A pap szavait ismételve így esküdtek:

Vőlegény:

„Isten engem úgy segítjen! Nagyasszonyunk a szeplőtelen Szűz Mária és Isten minden Szentjei, hogy a jelenlévő xy-t szeretem, szeretetből magamhoz veszem feleségül a római katolikus egyház törvénye szerint, és őt el nem hagyom, holtomiglan, holtáiglan semmiféle bajban. Isten engem úgy segítjen!”

„So soll mir Gott helfen, unsere liebe Frau und alle Heiligen Gottes, dass ich diese gegenwertige Jungfrau liebe, und sie zu meiner Ehegattin nehme nach der Ordnung Gottes und nach dem Gebrauch der christlichen Kirche und dass ich sie nicht verlasse so lang ich und sie lebet. In keinerlei Not, als mir Gott helfe.“

Sváb lakodalom
Molnár Csaba és Molnár-Horányi Beáta felvételei

**Eich Mária (2015):
Régen volt, hogy is
volt... Múltidéző sváb
lakodalmas Városlődön.
Lang, lang ist's her...
Eine alte Waschluder
Hochzeit.**
Városlődi Német
Nemzetiségi Kulturális
Egyesület.

Menyasszony:

„Isten engem úgy segéljen! Nagyasszonyunk a szep-
lőtelen Szűz Mária és Isten minden Szentjei, hogy a je-
lenlévő xy-t szeretem, szeretetből hozzá megyek feleségül
a római katolikus egyház törvénye szerint, és őt el nem
hagyom, holtomiglan, holtáiglan semmiféle bajban. Isten
engem úgy segéljen!”

„So soll mir Gott helfen, unsere liebe Frau und alle Hei-
ligen Gottes, dass ich diesen gegenwertigen Jüngling liebe,
und ihn zu meinem Ehegatten nehme nach der Ordnung
Gottes und nach dem Gebrauch der christlichen Kirche
und dass ich ihn nicht verlasse so lang ich und er lebet. In
keinerlei Not, als mir Gott helfe.“*

A „Házassági eskü” után felhúzták egymás ujjá-
ira a gyűrűket és a vőlegény megcsókolta a meny-
asszonyt. Végül a pap így nyilatkozott: „Amit Isten
összekötött, azt ember szét ne válassza!” („Was Gott ver-
bunden hat, das darf der Mensch nicht trennen.“/
„Wos Kod zampingt, soj ta Meinsch ned fanaund treina.“).

A ceremónia végén a pap középre, a pár közé állt,
kézen fogta és kikísérte őket a templom bejáratáig,
ahol gratulált nekik. Ezután ismét menetbe rende-
ződött a násznép. Ekkor elől már a vőlegény ment a
menyasszonnyal, majd az első vőfély az első koszo-
rúslánnyal. Amikor a menet odaért a lányos házhoz,
a szakácsasszonyok megviccelték őket. A főszakács-
nő (Köchin/Kechin) becsukta a kaput és söprögetett a
ház előtt. Amikor odaért a menet ezt mondta: „Mit
keresnek itt? Hát itt nincs lakodalom. A szomszéd házba
kell menni, vagy kettővel odébb!” „Was suchen Sie hier?
Hier gibt es doch keine Hochzeit. Sie müssen in das
Nachbarhaus gehen oder zwei Häuser weiter!” (Wos
sujhen es to? To is koa Mojzaid. Kets san Nochpanhaus
owa mit zwoa weida!) Hogy beengedjék őket a házba,
az első vőfély feladata volt, hogy kiváltsa a tréfát.
Általában bort vagy aprópénzt adott az asszonynak.
Bent a házban már meg volt terítve, mindenki érke-
zés szerint foglalta el a helyét. A szülők gyakran az
ajtó mellé ültek, hogy tudjanak segédkezni. A friss
házaspár közepén foglalt helyet mellettük az első
vőfély és az első koszorúslány, majd a többi vőfélyek
és koszorúslányok ültek.

A vacsorát a rokon asszonyok szolgálták fel. Szo-
kás volt elhívni a híres Náni nénit (Nani moam) Fe-
nyőfőről (Fenyjefeh/Fenyjafé). Az asszonyt csak „Sem-
megrei Nani moam”-nak hívták, hiszen nála senki
sem tudott jobb zsemlemártást (Semmelsoße/Sem-
megrei) csinálni. Az esküvő napján külön elmentek
érte lovas kocsival (Pferdewagen/Roswogn) Fenyő-
főre és a multság után, másnap vitték haza. Azt
mondták, ahová a Náni nénit meghívták ott jó lako-
dalom lesz, finom lesz az étel. Ez az idős asszony
szinte minden lakodalomban ott volt Bakonyszü-
csön, ő tálalta fel saját főztjét, specialitását, mely a
legkelendőbb volt az ételek közül.

A lakodalmi menü a következő volt: húsleves
(Hühnersuppe/Henasuppn), zsemlemártás főtt tyúk-
hússal (Semmelsoße mit gesottenem Hühnerfleisch/

Semmegrei mit ksona Henafleisch), sült húsok kenyér-
rel (gebratenes Fleisch mit Brot/pronz Fleisch mit
Prot), savanyú uborka (sauer eingelegte Gurken/sau
Umökön), italként vörös és fehér bor (rote und weiße
Wein/roda und weiße Woi).

A menyasszony és a vőlegény egy terítéket kap-
tak, így ettek. A nagymamám emlékei szerint csak a
férfiak előtt volt pohár, mert italként csak bort, kevés
pálinkát (Schnaps/Praundwoi) szolgálták fel, így az
asszonyok és lányok vagy belekortyoltak a férfiak
poharába vagy kimentek a kúthoz (Brunnen/Prum)
vizet inni. A vacsora alatt a zenekar szép dalokat ját-
szott, majd tartottak egy szünetet és ők is elfogyasz-
tották az ünnepi vacsorát. Amíg a zene szünetelt,
sütemények kerültek az asztalokra: diós kifli, szil-
veszteri puszedli, kuglóf.

Miután mindenki jól lakott, a szobákból kivitték
vagy félretolták az asztalokat és elkezdődött a tánc,
a multság. A legkedveltebb táncok közé tartozott
a foxtrott, a magyar csárdás (ungarischer Tschar-
dasch), a keringő (Walzer) és a „Hupfadi”, mely a
polka egyik ismert fajtája. Az idős asszonyok a szo-
bában a fal mellett ültek körbe és nézték a mulató,
táncoló párokat. Amikor a zenekar pihent, a nász-
nép nótázásba kezdett, ismert, kedvelt dalokat éne-
keltek közösen. Ez a lakodalom folyamán többször
előfordult. Éjfélkor az első vőfély kezébe vett egy zo-
máncos edényt és egy fakanállal hangosan el kezdte
ütöni, közben ezt kiabálta: „Eladó a menyasszony!”
(„Die Braut ist zu verkaufen!“/„Ti Praud ist san ver-
kaufal!“) Ekkor a násznép minden tagja táncolt egyet
a menyasszonnyal, ezt nevezték menyasszonytánc-
nak (Brauttanz/Praudtaunz). A vendégek a táncért
cserébe kis aprópénzt dobtak az edénybe, melyet a
vőfély folyamatosan ütött. Abban az időben nem volt
szokás nászajándékot vinni, hiszen az előkészüle-
tekből szinte mindenki kivette a részét, csak néhány
közeli rokontól kapott pénzt (Geld/Köd) az ifjú pár. A
menyasszonyi tánc után a menyasszonynak kendőt
kötöttek a fejére, ezzel jelezve, hogy ő innentől már
asszony. A hosszas táncot az éjféle lakoma követte,
ekkor sült hurkát és kolbászt tálaltak fel kenyérral
(Wurst und Leberwurst mit Brot/Wuast und Plunzön
mit Prod). Ezután folytatódott a tánc és az ének. A
multság általában reggelig tartott.

A lakodalom másnapján a közeli rokonok hiva-
talanok voltak ebédre, a megmaradt ételt elosztot-
ták egymás között. A fiatal házaspár pedig kuglófot
vittek a rokonoknak, ismerősöknek a faluban, ezzel
megköszönve az előkészületekben való segítségüket.

A II. világháború és a lakosság egyharmadának
kitelepitése után az emberek elszegényedtek, olykor
több család is egy fedél alá kényszerült. Ennek a sze-
génységnek (Armut/Oamheid) következményeként
abban az időben a legtöbb esküvő csak egy vagy fél
napig tartott és előfordult olyan is, hogy több pár há-
zasodott ugyanazon a napon, így nem került annyi
pénzbe a lakodalom.

* Die Trauungsrede aus der Veranstaltung „Eine alte Waschludter Hochzeit”. Városlőd (Waschludt) – im August 2015.